



Sınıf Öğretmenlerinin Sanat ve Estetik Alanla İlgili Yeterlik Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Salih AKYILDIZ¹

¹ Dr. KTÜ. Fatih Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, sakyildiz61@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 05.11.2015

Kabul Tarihi/Accepted: 17.03.2016

e-Yayın/e-Printed: 27.04.2016

DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.678>

ÖZ

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alanla ilgili yeterlik algılarının belirlenmesi ve bunların bazı değişkenlerine göre aralarında bir ilişkinin olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma evrenini Trabzon il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan yaklaşık 861 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, küme örnekleme yöntemine ve yansızlık kuralına göre evrenden seçilmiş 480 sınıf öğretmeninden oluşturulmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen “Sanat ve Estetik Alan Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler, cinsiyet, kıdem değişkenlerine göre analiz edilmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, frekans, yüzde, bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans analizi ve Bonferroni testleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alanında, bilgiye sahip olma, uygulama ve estetik bakma boyutlarında, kendilerini kısmen yeterli gördükleri, öğretmenlerin yeterlik algılarının cinsiyet bir sanat sergisi gezme ve sanatla uğraşma değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiği yönünde bulgularına ulaşılmıştır. Araştırma bulguları, sınıf öğretmenlerinin sanat sergilerine olan ilgilerinin ve sanatla uğraşması olma durumlarının sanat ve estetik alanındaki yeterlik algılarını olumlu yönde etkilediğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, Öğretmen özel alan yeterlikleri, Öğretmen eğitimi, Sanat ve estetik, Sanat algısı

Investigating Classroom Teachers' Perceptions about Art and Aesthetic Field Competencies on the Basis of Some Variables

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine classroom teachers' perceptions about their competencies in art and aesthetic and investigate the relationships between those perceptions and some variables. Co-relational survey model was adopted in the study. Population of the study comprises approximately 861 classroom teachers who work in city of Trabzon. Sample of the study selected from the population through group sampling and on the basis of neutrality principle and consists of 480 classroom teachers. In the study the “Art and Aesthetic Competency Scale” which is developed by the researcher was used as data collection instrument. Data were analyzed according to gender, teaching experience variables. In the analysis, mean score, frequency, percentage, independent group t-test, one way variance analysis and Tukey test were utilized. According to the findings of the study, in the field of art and aesthetic, acquiring the necessary knowledge, application and looking aesthetic dimensions classroom teachers perceive themselves partially competent. It is also found that there are meaningful differences between teachers' competency perceptions and gender, visiting an art exhibition and doing art variables. In the study, it can be concluded that classroom teachers' interests in art exhibitions and dealing with art affects their art and aesthetic competencies in a positive way.

Keywords: Classroom teacher, Teacher specific field competencies, Teacher training, Art and aesthetic, art perception.

1. GİRİŞ

21. yüzyılda yaşanan toplumsal, teknolojik ve ekonomik gelişmelerle birlikte, toplumun, moral değerleri yüksek, sanat ve estetik anlayışları gelişmiş, yapıcı ve yaratıcı niteliklere sahip insan gücüne olan ihtiyacı artmıştır. Toplumun ihtiyaç duyduğu insan nitelikleri ile eğitim sisteminin sunduğu eğitim kalitesi arasında yakın bir ilişkinin olması, son zamanlarda, dikkatleri eğitim sistemlerine ve eğitim sisteminin temel bileşenlerinden biri olan öğretmenler üzerine çekmiştir.

Araştırmacılar, eğitim sistemlerinde yapılacak her türlü yeniliğin amacına varmasının öncelikle öğretmen faktörüne bağlı olduğuna dikkat çekmekte ve eğitim sistemlerinin başarısı ile öğretmenlerin niteliği arasında yakın bir ilişki olduğunu vurgulamaktadırlar (Kavcar, 1999; Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu, 2005; Yılmaz, 2006). Eğitim hedefleri ne kadar iyi düzenlenirse düzenlensin, dersin içeriği ne kadar işlevsel olursa olsun, nitelikli öğretmenlere sahip olmadıkça eğitimde arzu edilen sonuçlara ulaşmak zordur (Sünbül, 2001; Kuran, 2002). Bu nedenle, eğitimi geliştirme çalışmaları büyük ölçüde öğretmenlerin niteliklerine ve yaptıkları işte nasıl etkili olabileceklerine odaklanmaktadır (Seferoğlu, 2009). Özdemir ve Yalın (1998), bu gerçeği şu şekilde ifade etmişlerdir: “...nitelikli öğretmenlerin olmadığı bir eğitim sisteminde mükemmellik olamaz. Programlar değişebilir, daha fazla araç-gereç alınabilir, fiziksel çevre yenilenebilir, okul saatleri uzatılabilir, fakat nitelikli öğretmenler olmadan yapılan değişiklikler istenilen etkiyi yaratamaz.” (sf. 11). Eğitim sistemlerinin kalitesi

öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin geliştirilmesine bağlıdır. Yılman'ın da belirttiği gibi “hiçbir eğitim modeli onu işletecek personelin kalitesi üzerinde bir hizmet üretemez” (Yılman, 2006: 294).

Öteden beri, öğretmen eğitiminde bir nitelik sorunu olduğu, öğretmen yetiştirme sisteminin nitelikli öğretmenler yetiştiremediği ve sistemin yenilenmesi gerektiği sürekli dile getirilen bir konu olmuştur (Oğuzkan, 1981; Kavcar, 1999; Yılman, 2006; Kaya, 2009; Karagözoğlu, 2009; Akyüz, 2010). Öğretmenler, çağın gerektirdiği yeni rollere uygun yetiştirilmek durumundadır. Zira, toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler ile eğitimde yeni yaklaşımlar öğretmenlerin geleneksel rol ve işlevlerinin değişmesine neden olmaktadır (Türk Eğitim Derneği, 2009).

Öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlik alanları tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sürekli tartışılan konuların başında gelmektedir. Hemen her eğitim düzeyinden insanlar öğretmen niteliklerinin önemine dikkat çekmektedirler (Şişman, 2009; Gözütok, Akgün ve Karacaoğlu, 2005; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011). Bu bağlamda öğretmen nitelikleri sürekli değişmekte, değişen öğretmen yeterliklerine göre öğretmen yetiştirme programları sürekli güncellenmekte ve öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmektedir. Nihai olarak, öğretmen yeterlik alanlarının, öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinden, öğretmenlerin kariyer gelişimlerinin sağlanması ve performansların değerlendirilmesine kadar geniş bir alanda kullanılması amaçlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008).

1.1. Öğretmen Yeterlikleri

Yeterlik, genel olarak, bir görevi yapmak ve bu görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan bilgi, beceri, tutum ve değerleri ifade eden bir kavramdır. Kavram, belirli bir görevi ya da rolü yerine getirmek için gösterilmesi beklenen performansı vurgulamaktadır (Seferoğlu, 2009; Karşı ve Güven, 2011; MEB, 2011). Öğretmen yeterlikleri, öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için tüm öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri, tutum ve değerleri kapsamaktadır (MEB, 2008). Öğretmenlik mesleğinin genel yeterlikleri “alan bilgisi”, “meslek bilgisi” ve “genel kültür” olarak üç başlık altında toplanmaktadır. Her öğretmenin sahip olmaları gereken bu genel yeterlikler yanında, son zamanlarda, ilköğretim kademesine yönelik “Özel Alan Yeterlikleri” geliştirilmiştir (MEB, 2008).

Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerinden biri de “sanat ve estetik” alan yeterliğidir. Sanat ve estetik alan yeterliği; güzel sanatlarla ilgili temel becerilere sahip olma, sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanma, öğrenme ortamları düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alma ve uygulamalarında yaratıcı düşünme becerilerini kapsamaktadır. Sınıf öğretmenleri aynı zamanda bir sanat eğitimcisi olarak görev yaptıkları için özel alan yeterlikleri arasında sanat ve estetik özel alan yeterliğine yer verilmesi yerinde bir durum olarak değerlendirilebilir.

1.2. Sanat ve Estetik Alan Yeterliği

Sanat, “insanda estetik duyguyu heyecana getirecek eserler meydana getirme işi, bir duygunun, bir tasarımın, bir düşüncenin ya da güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü ve bunların sonunda erişilen üstün yaratıcılık” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2014). Estetik ise, “güzellik duygusuyla ilgisi olan veya estetik bilimin kurallarına uygun bulunan” biçiminde tanımlanmaktadır. Estetik kavramı, yalnız sanattaki güzeli, dolayısıyla yalnız sanat felsefesini değil, doğadaki güzeli de kapsar; öte yandan yalnız güzel nesneyi değil, aynı zamanda güzelin öznel-ruhsal yaşanışını ve yaratılışını da içine alan (TDK, 2014) bir kavramdır.

Estetik sözcüğü, güzel terimini çağrıştıran, bazen onun yerine kullanılan, ama aslında sanat alanında anlamını bulan bir kavram ve bir bilgi alanıdır (MEB, 2009). Estetik konusu felsefenin değerler disiplini içinde incelenir. Değerler felsefesinin estetik alanında varlık ve nesnelere hakkında ileri sürülen güzel, çirkin, hoş, sevimli gibi yargılarla ilgili araştırmalar ve değerlendirmeler yer alır. Estetik, bir felsefe dalı olarak, varlıkla ilgili güzel nedir? Güzeli güzel kılan nedir? Ona güzelliğini veren bu unsur, onun karşısında duygulanan özneye mi yoksa güzel denilenin kendisine mi aittir? Sorularına cevap arar (Topdemir, 2008: 21).

Öğretmen, gerek kendinin yaptığı, gerekse öğrencilerin yaptığı tasarımların sanat ve estetik yönüne dikkat çeken, öğrencilerine beğeni kazandırmaya çalışan ve bu yolla öğrencilerin estetik değerlerini geliştirmeye çalışan bir kişidir. Zira, estetik kaygı öğrencide kendiliğinden ortaya çıkmaz. Bu duygunun ortaya çıkması ve

gelişebilmesi estetik yönden iyi tasarlanmış ortamlara bağlıdır. Bu amaçla, öğretmenler öğretimin tasarımında sanat ürünlerinden yararlanmaları, yapılan etkinliklerin ve geliştirilen materyallerin sanatsal yönüne dikkat çekmeleri gerekir. Diğer yandan, ilkököl programları öğrencilerin sanat ve estetik yönden bazı niteliklere sahip olmaları gerektiğini öngörmektedir. Örneğin, görsel sanatlar dersi öğretim programı, sanat eleştirisi ve estetiği programın öğrenme alanlarından biri olarak seçmiş ve öğrencilerin sanatsal gelişimini teşvik eden, estetik değer yargılarının gelişimine katkı yapan, estetik bilincine sahip, estetik değer yargılarının geliştirilmesini sağlayacak kazanımlara yer vermiştir (MEB, 2013). Yine, matematik öğretim programında, matematik ve sanat ilişkisini kurabilme, estetik duygular geliştirebilme, kişinin yaratıcılığını ve estetik anlayışını geliştirdiğine inanma hedeflerine yer verilmiştir (MEB, 2009). Estetik duyarlılığa sahip olma, müzik dersinde öğretilecek temel beceriler arasında yer almıştır (MEB, 2007). Sosyal bilgiler öğretim programında öğretilecek değerler arasında estetik değere de yer verilmiştir (MEB, 2005). Öğretim programlarının öngördüğü bu niteliklerin öğrencilere kazandırılabilmesi için sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alanda bazı yeterliklere sahip olmaları beklenmektedir.

Alanyazında sınıf öğretmenlerinin hem genel alan hem de özel alan yeterlikleri ile ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmaların bazılarında, sanat ve estetik alan yeterlikleri özel alan yeterlikleri içinde ve dar kapsamda ele alınmıştır (Hacıömeroğlu ve Çavuş, 2011; Kahramanoğlu ve Ay, 2013; Kösterelioğlu, Demir, Özgürler, Ayra, Karaman ve Karadağ, 2014). Alanyazında, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alan yeterliklerini geniş kapsamda ele alıp değerlendiren bir araştırmaya ise rastlanmamıştır.

Sınıf öğretmenlerin sanat ve estetik yeterlikleri alanında kendilerini nasıl algıladıklarına ilişkin yapılan bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların öğretmenlerin performanslarının belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik düzenlenen hizmet içi çalışmalarının düzenlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer yandan bu tür çalışmalarda ortaya çıkacak sonuçların öğretmen yetiştirme politikalarına, öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini sağlamaya yönelik alınacak karar ve uygulamalara ışık tutacağı söylenebilir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alan yeterliklerini nasıl algıladıklarının belirlenmesi ve bu yeterlik algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Sınıf öğretmenlerinin, sanat ve estetik özel alan yeterlik algıları ne düzeydedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin, sanat ve estetik özel alan yeterlik algıları bir sanat sergisi gezme (resim, heykel, ebru vb.) durumuna göre farklılık göstermekte midir?
3. Sınıf öğretmenlerinin, sanat ve estetik özel alan yeterlik algıları bir sanat uğraşısı olup olmama (resim, heykel, ebru vb.) durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmenlerinin, sanat ve estetik özel alan yeterlik algıları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımı içerisinde tasarlanmış olup, genel tarama modeline dayalı ilişkisel bir çalışma niteliğindedir. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu modelde araştırmaya konu edilen durum olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1994).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2013-2014 öğretim yılında, Trabzon il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 861 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde küme örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Küme örnekleme yöntemi, çalışılması düşünülen evrende doğal olarak oluşmuş veya farklı amaçlarla yapay olarak oluşturulmuş, kendi içinde belirli özellikler açısından benzerlik gösteren değişik grupların olması durumunda kullanılır (Şimşek ve Yıldırım, 2011). Bu yöntem uygun olarak, öncelikle, Trabzon il merkezinde bulunan her bir ilköğretim okulu bir küme kabul edilmiş ve bu şekilde tüm okulların bir listesi çıkarılmıştır.

Daha sonra bu kümelerde yer alan, gönüllülük ve yansızlık kuralına göre ölçeği doldurmayı kabul eden, 480 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Bilimsel bir araştırmada %95'lik güven düzeyinde 50,000 kişilik evren büyüklüğü 381 katılımcının yeterli görüldüğü (Balci, 1997; Anderson, 1990) dikkate alındığında, 480 kişilik örneklem grubunun yeterli olduğu söylenebilir. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin değişkenlere göre dağılımı ise Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Çeşitli Özelliklere Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategoriler	N	%
1. Cinsiyet	Kadın	227	47.3
	Erkek	253	52.7
2. Bir Sanat Sergisi Gezme Durumu (Resim, heykel, ebru vb.)	Hiç gezmedim	26	5.4
	Bir kez gezdim	72	15.0
	İki kez gezdim	78	16.3
	Üç kez gezdim	52	10.8
	Üçten çok gezdim	252	52.5
3. Bir Sanat Alanında Uğraşısı Olma Durumu (Resim, heykel, ebru vb.)	Var	121	25.2
	Yok	359	74.8
Genel Toplam		480	100

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, % 5.4'ü bugüne kadar herhangi bir sanat sergisi gezmediklerini, % 15'i bir kez, % 16.3'ü iki kez, % 10. 8'i üç kez ve % 52.5'i üçten çok sanat sergisi gezdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların % 25.2'sinin bir sanat alanında uğraşısı olduğu, % 74.8'inin ise bir sanat alanında uğraşısı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, “*Sanat ve Estetik Alan Yeterlik Ölçeği*” kullanılarak elde edilmiştir. Ölçek, araştırmacı tarafından, Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik yeterlik alanında belirlenen performans göstergelerinden yararlanılarak geliştirilmiştir. Yapılan tarama sonucunda önce 25 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu madde havuzundan yararlanarak 21 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçek formu oluşturulmuştur. Hazırlanan formun ilk şekli 5 alan uzmanın görüşüne sunulmuş, uzman görüşleri doğrultusunda 6 madde ölçekten çıkarılarak, 15 maddeden oluşan bir ölçek formu elde edilmiştir. Bu deneme formu geçerlik ve güvenilirlik analizleri için, 113'ü kadın ve 124'ü erkek toplam 237 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek üzere Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett analizleri yapılmıştır. Yapılan istatistik analiz sonucunda, ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem uyum katsayısı 0.92, Bartlett Küresellik Testi ise 1861.339 olarak hesaplanmıştır. Bartlett testi sonuçları 0.05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p=0.000$). Verilerin faktör analizine uygunluğu için KMO katsayısının 0.60'dan yüksek olması ve Bartlett testinin de anlamlı çıkması gerekmektedir (Büyüköztürk 2002: 120). Ölçeğin deneme uygulamasından elde edilen verilerin faktör analizine uygun olduğu görülmüştür.

Temel bileşenler analizi ve dik döndürme (varimax rotation) kullanılarak yapılan faktör analiz sonuçlarına göre, öz değeri 1'den büyük 3 faktör ortaya çıkmıştır. Bu üç faktör toplam varyansın % 70.988'ini açıklamaktadır. Varimax dik döndürme tekniği sonucunda ölçeğin üç faktörlü bir yapıya sahip olduğu anlaşılmıştır. Analiz sonucunda binişik olan 4 madde (Madde: 4, 8, 9 ve 10) analiz dışı bırakılmıştır. Ölçekte geri kalan 11 maddenin faktör yükleri 0.63 ile 0.87 arasında değişmektedir.

Yapılan bu analizlerin yanı sıra, ölçeğin tüm olarak güvenilirliği Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı, Spearman-Brown korelasyon katsayısı ve Guttman split-half güvenilirlik formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Tüm ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.88, Spearman-Brown korelasyon katsayısı 0.79 ve Guttman split-half değeri ise 0.789 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri ilk 6 maddeden oluşan birinci yarı için 0.79, son 5 maddeden oluşan ikinci yarı için ise 0.85, testin bir yarısına ait güvenilirlik katsayısı (Correlation Between Forms) 0.652 olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplamalar sonucunda ölçeğin güvenilir olduğuna karar verilmiştir.

Faktör analizi sonucunda, maddelerin üç alt boyutta toplandığı belirlenmiştir. Bu boyutlar “*Bilgi Sahip Olma*”, “*Uygulama Yapma*” ve “*Estetik Bakış*” olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin tümünün yanı sıra her bir alt

boyutun da ayrı ayrı Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin maddeler ve bunların güvenilirlik katsayıları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Ölçeğin Tamamı ve Alt Ölçeklerin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları

Alt Ölçekler	Madde Sayısı	Faktör Yükleri	Cronbach α	Örnek Maddeler
Bilgi Sahibi Olma	3	.56- .82	.68	Güzel sanatların müzik, görsel sanatlar gibi çeşitli alanlarını tanım.
Uygulama	4	.63- .84	.83	Öğrencilerin sanatsal etkinliklere ilgi duymalarını sağlayacak ortamlar düzenlerim.
Estetik Bakış	4	.75- .83	.88	Estetik bakış açısını dikkate alarak, sınıf ortamını öğrencilerle birlikte düzenlerim.
Ölçeğin Tamamı	11	.56- .83	.88	

Tablo 2’de görüldüğü gibi ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alpa güvenilirlik katsayıları sırasıyla bilgi sahip olma 0.68, uygulama 0.83 ve estetik bakma açısı 0.88 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar ölçeğin tümünün yanı sıra her bir alt boyutunun da güvenilir olduğunu göstermektedir.

Toplam puan ile madde madde puanları arasındaki korelasyon analizi maddelerin güvenilirliklerini belirlemeye yöneliktir. Bu yöntemle faktörlerdeki her bir maddeden elde edilen puanlar ile faktörlerden elde edilen puanlar arasındaki korelasyonlar hesaplanarak madde ayırt edicilik düzeyleri test edilmiştir. Her bir madde için hesaplanan madde-faktör korelasyon değerleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Madde-Faktör Puanları Korelasyon Analizi

Faktör 1		Faktör 2		Faktör 3	
Madde No	r	Madde No	r	Madde No	r
1	.406	5	.622	12	.713
2	.593	6	.721	13	.639
3	.487	7	.687	14	.591
		11	.618	15	.509

Korelasyon katsayısı .21- .40 arasında olanlar ayırt edicilik özelliği iyi, korelasyon katsayısı .40’ın üzerinde olan maddeler ise ayırt edicilik açısından çok iyi maddeler olarak kabul edilmektedir (Şencan, 2005: 258). Buna göre ölçek formunda yer alan maddelerin ayırt ediciliklerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Ölçeğin faktörler arasında ve ölçeğin faktörleriyle ölçeğin totali arasındaki korelasyon Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Ölçeğin Faktörleri(alt Boyutları) ve Totalinin Korelasyonu

Faktörler ve Total	F1	F2	F3
F1			
F2	rs= .765**		
F3	rs= .593**	rs= .657**	
Total	rs= .895**	rs= .838**	rs= .868**

P=0.000** N=237

Ölçeğin faktörler arası korelasyonuna bakıldığında, tüm faktörler arasında ve ölçeğin totali ile tüm faktörler arasında ileri düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Katılımcıların sanat ve estetik alanla ilgili yeterlik alanları ile ilgili algılarının belirlenmesinde SPSS.15 paket programı kullanılmış ve verileri analizinde; betimsel istatistik teknikleri, değişkenlerin karşılaştırılmasında t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılığın ortaya çıktığı karşılaştırmalarda, farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla Tukey testi yapılmıştır (Büyüköztürk, 2002: 156). Ölçekteki beşli likert tipi maddeler Tablo 5’deki gibi derecelendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 5. Ortalamaların Yorumlanmasında Kullanılan Değerler

Puan Aralığı	Dereceleme	Yorum
1.00 – 1.79	Hiçbir zaman	Çok yetersiz
1.80 – 2.59	Ara sıra	Yetersiz
2.60 – 3.39	Bazen	Kısmen yeterli
3.40 – 4.19	Çoğunlukla	Yeterli
4.20 – 5.00	Her zaman	Çok yeterli

3. BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular tablolaştırılmış ve araştırmanın alt amaçları başlıkları altında düzenlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alan yeterliliklerinin “bilgi sahibi olma”, “uygulama yapma” ve “estetik bakış açısı” boyutuna ilişkin yeterlik algılarının aritmetik ortalama ve standart sapma analiz sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin, Sanat ve Estetik Özel Alan Yeterliliğine İlişkin Algıları Ne Düzeydedir?

Alt Ölçek	n	\bar{X}	SD	Yorum
Bilgi Sahibi Olma	480	3.36	0.73	Kısmen yeterli
Uygulama Yapma	480	2.66	0.81	Kısmen yeterli
Estetik Bakma	480	3.27	0.85	Kısmen yeterli
Ölçeğin Tümü	480	3.08	0.67	Kısmen yeterli

Tablo 6’ya göre, sanat ve estetik özel alanın alt yeterliği olan “bilgi sahibi olma” ($\bar{X}=3.36$), “uygulama yapma” ($\bar{X}=2.66$) ve “estetik bakma” ($\bar{X}=3.27$) yeterlik alanlarında kendilerini “*kısmen yeterli*” algıladıkları anlaşılmıştır. Bu bulgulardan hareketle, sınıf öğretmenlerinin sanat alanında bilgi sahibi olma, sanat ve estetiği geliştirecek uygulamalar yapma ve estetik bakma alt alanlarında kendilerini kısmen yeterli gördükleri söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alan yeterliliklerinin “bilgi sahibi olma”, boyutuna ilişkin yeterlik algılarının bir sanat sergisi gezme değişkenine ait varyans analiz sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmenlerin Sanat ve Estetik Özel Alanın “Bilgi Sahibi Olma” Boyutu İle İlgili Yeterlik Algılarının Bir Sanat Sergisi Gezme Durumu Değişkenine Göre Varyans Analiz Sonuçları

Alt Ölçek	Sanat Sergisi Gezme	n	\bar{X}	ss	Vary. Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Bilgi Sahibi Olma	Hiç	26	2.74	.81	Gruplar Arası	26.504	4	6.626	13.709*	.000	1-4 1-5 2-5 3-5
	Bir kez	72	3.17	.71							
	İki kez	78	3.11	.70	Gruplar İçi	229.584	475	.483			
	Üç kez	52	3.43	.65							
	Üçten çok	252	3.55	.68	Toplam	256.088	479				
	Toplam	480	3.36	.73							
Levene: 0.500		p= .736									

Tablo 7’ye göre, bir sanat sergisini hiç gezmeyen ($\bar{X}=2.74$), bir kez gezen ($\bar{X}=3.17$) ve iki kez gezen ($\bar{X}=3.11$) sınıf öğretmenleri, güzel sanatlarla ilgili bilgi sahibi olmada kendilerini “*kısmen yeterli*” görürken, bir sanat sergisini üç kez gezen ($\bar{X}=3.43$) ve üçten çok gezen ($\bar{X}=3.55$) sınıf öğretmenleri, güzel sanatlarla ilgili bilgi sahibi olmada kendilerini “*yeterli*” görmektedirler. Katılımcı öğretmenlerin, sanat ve estetik özel alanın “bilgi sahibi olma” alt boyutuna ilişkin görüşlerinin ortalaması ($\bar{X}=3.36$) olarak bulunmuştur. Buna göre sınıf öğretmenlerinin güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahip olmada kendilerini “*kısmen yeterli*” algıladıkları anlaşılmıştır.

Varyans analiz sonuçlarına göre, katılımcı öğretmenlerin sanat ve estetik özel alanın “bilgi sahibi olma” alt boyutuna ilişkin yeterlik algıları arasında bir sanat sergisi gezme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu anlaşılmıştır ($F_{(4-475)}=13.709$, $p<0.05$). Bonferroni farklılık testi sonuçlarına göre bu farklılığın, hiç sanat sergisi gezmeyen ($\bar{X}=2.74$) öğretmenlerle, üç kez sanat sergisi gezen ($\bar{X}=3.43$) ve üçten çok sanat sergisi gezen ($\bar{X}=3.55$) öğretmenler arasında olduğu anlaşılmıştır. Benzer şekilde, üçten çok sanat sergisi gezen ($\bar{X}=3.55$) öğretmenlerle, bir kez sanat sergisi gezen ($\bar{X}=3.17$) ve iki kez sanat sergisi gezen ($\bar{X}=3.11$) öğretmenlerin yeterlik algıları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır.

Buna göre, üç kez sanat sergisi gezen öğretmenlerin hiç sanat sergisi gezmeyen öğretmenlere göre, sanatla ilgili genel bilgilere sahip olma alanında, kendilerini daha yeterli gördükleri anlaşılmıştır. Benzer şekilde, üçten çok sanat sergisi gezen sınıf öğretmenlerinin, hiç sanat sergisi gezmeyen, bir kez, iki kez ve üç kez sanat sergisi gezen sınıf öğretmenlerine göre, sanat alanında genel bilgilere sahip olmada, kendilerini daha yeterli algıladıkları görülmüştür.

Bulgular, katılımcı öğretmenlerin sanat ve estetik özel alan bilgi sahibi olma alt boyutuyla ilgili yeterlik algılarının, genel olarak bir sanat sergisi gezme sayıları arttıkça değiştiğini göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, katılımcı sınıf öğretmenlerinin bir sanat sergisi gezme sayıları arttıkça kendilerini sanat alanında bilgi sahibi olmada kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alan yeterliliklerinin “uygulama yapma”, boyutuna ilişkin yeterlik algılarının bir sanat sergisi gezme değişkenine ait varyans analiz sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmenlerin Sanat ve Estetik Özel Alanın “Uygulama Yapma” Boyutu İle İlgili Yeterlik Algılarının Bir Sanat Sergisi Gezme Durumu Değişkenine Göre Varyans Analiz Sonuçları

Alt Ölçek	Sanat Sergisi Gezme	n	\bar{X}	ss	Vary. Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Uygulama Yapma	Hiç	26	2.30	.86	Gruplar	5.527	4	1.382	2.093	.081	-
	Bir kez	72	2.60	.75	Arası						
	İki kez	78	2.58	.87	Gruplar	313.576	475	.660			
	Üç kez	52	2.60	.75	İçi						
	Üçten çok	252	2.74	.81	Toplam	319.103	479				
	Toplam	480	2.66	.81							
Levene: 0.657		p= .622									

Tablo 8’e göre bir sanat sergisini hiç gezmeyen ($\bar{X} = 2.30$) öğretmenler, güzel sanatlarla ilgili uygulama yapmada kendilerini “yetersiz” görürken; bir sanat sergisini bir kez gezen ($\bar{X} = 2.60$), iki kez gezen ($\bar{X} = 5.58$), üç kez gezen ($\bar{X} = 2.60$) ve üçten çok gezen ($\bar{X} = 2.74$) öğretmenler, güzel sanatlarla ilgili alanda sanat ve estetik alanın alt boyutu olan uygulama yapmada kendilerini “kısmen yeterli” görmektedirler. Katılımcı öğretmenler, sanat ve estetik özel alanın uygulama yapma alt boyutu ile ilgili genel yeterlik algı ortalamaları ($\bar{X} = 2.66$) olarak bulunmuştur. Bu ortalamaya göre katılımcı sınıf öğretmenlerinin sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde uygulamada kendilerini “kısmen yeterli” gördükleri söylenebilir.

Varyans analiz sonuçlarına göre, katılımcı sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alanın uygulama yapma alt boyutuna ilişkin yeterlik algıları arasında bir sanat sergisi gezme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F_{(4,475)} = 2.093$, $p > 0.05$).

Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alan yeterliliklerinin “estetik bakma”, boyutuna ilişkin yeterlik algılarının bir sanat sergisi gezme değişkenine ait varyans analiz sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Öğretmenlerin Sanat ve Estetik Özel Alanın “Estetik Bakma” Boyutu İle İlgili Yeterlik Algılarının Bir Sanat Sergisi Gezme Durumu Değişkenine Göre Varyans Analiz Sonuçları

Alt Ölçek	Sanat Sergisi Gezme	n	\bar{X}	ss	Vary. Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Estetik Bakma	Hiç	26	2.90	1.02	Gruplar	11.329	4	2.832	3.954*	.004	1-5
	Bir kez	72	3.12	.79	Arası						
	İki kez	78	3.13	.79	Gruplar	340.220	475	.716			
	Üç kez	52	3.22	.73	İçi						
	Üçten çok	252	3.40	.87	Toplam	351.549	479				
	Toplam	480	3.27	.85							
Levene: 1.448		p= .217									

Tablo 9’a göre bir sanat sergisini hiç gezmeyen ($\bar{X} = 2.90$), bir kez gezen ($\bar{X} = 3.12$), iki kez gezen ($\bar{X} = 3.13$), üç kez gezen ($\bar{X} = 3.22$) ve üçten çok gezen ($\bar{X} = 3.40$) öğretmenler sanat ve estetik alanının alt boyutu olan estetik bakma boyutunda kendilerini “kısmen yeterli” gördükleri anlaşılmıştır. Katılımcı öğretmenler, sanat ve estetik özel alanın estetik bakma alt boyutu ile ilgili genel yeterlik algı ortalamaları ($\bar{X} = 3.27$) olarak bulunmuştur. Bu ortalamaya göre katılımcı sınıf öğretmenlerinin öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate almada kendilerini “kısmen yeterli” gördükleri söylenebilir.

Varyans analiz sonuçlarına göre, katılımcı öğretmenlerin sanat ve estetik özel alanın “estetik bakma” alt boyutuna ilişkin yeterlik algıları arasında bir sanat sergisi gezme durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu anlaşılmıştır ($F_{(4,475)}=3.954$, $p<0.05$). Bonferroni farklılık testi sonuçlarına göre bu farklılığın, hiç sanat sergisi gezmeyen ($\bar{X} = 2.90$) öğretmenlerle, üçten çok sanat sergisi gezen ($\bar{X} = 3.40$) öğretmenler arasında olduğu anlaşılmıştır.

Bu bulgulara göre, üçten çok sanat sergisi gezen sınıf öğretmenlerinin, hiç sanat sergisi gezmeyen sınıf öğretmenlerine göre, öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate almada kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alan yeterlilikleri açısından kendilerini algılama düzeylerine ilişkin görüşlerinin “bir sanatla uğraşma” değişkenine ait bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 10. Sanat Uğraşısı Olma Değişkenine Göre Bilgi Sahibi Olma, Uygulama ve Estetik Bakmaya İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait t Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Sanat Uğraşısı	n	\bar{X}	ss	Levene Testi		sd	t	p
					F	p			
Bilgi Sahibi Olma	Var	121	3.72	.68	.163	.686	477	6.468*	.000
	Yok	358	3.24	.70					
Uygulama Yapma	Var	121	3.08	.79	.258	.612	477	6.887*	.000
	Yok	358	2.52	.77					
Estetik Bakma	Var	121	3.53	.84	.029	.866	477	3.958*	.000
	Yok	358	3.18	.84					

Tablo 10’a göre sınıf öğretmenlerinin estetik alanla ilgili yeterlik algılarının sanat uğraşısı olma değişkenine göre bağımsız gruplar t testi sonuçları incelendiğinde, öğretmenlerin bilgiye sahip olma [$t_{(477)}= 6.468$; $p=0.000$], uygulama yapma [$t_{(477)}= 6.887$; $p=0.000$] ve estetik bakma [$t_{(477)}= 3.958$; $p=0.000$] yeterlik alanlarında, bir sanat alanıyla uğraşan öğretmenlerle herhangi bir sanat alanıyla uğraşmayan öğretmenler arasında, bir sanat alanıyla uğraşan öğretmenlerin lehine anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Buna göre, güzel sanatlarla ilgili genel bilgiye sahip olmada, bir sanat alanıyla uğraşan öğretmenler kendilerini “yeterli” ($\bar{X}=3.72$) görürken, bir sanat alanıyla uğraşmayan öğretmenler kendilerini “kısmen yeterli” ($\bar{X}=3.24$) görmektedirler. Sanat ve estetik alanla ilgi uygulama yapmada, bir sanat alanıyla uğraşan öğretmenler kendilerini “kısmen yeterli” ($\bar{X}=3.08$) görürken, herhangi bir sanat alanıyla uğraşmayan öğretmenler kendilerini “yetersiz” ($\bar{X}=2.52$) görmektedir. Öğrenme sürecinde estetik bakış açısını dikkate almada ise, bir sanat alanıyla uğraşan öğretmenler kendilerini “yeterli” ($\bar{X}=3.53$) görürken, herhangi bir sanat alanıyla uğraşmayan öğretmenler kendilerini “kısmen yeterli” ($\bar{X}=3.18$) görmektedirler.

Bu bulguya göre, sanat ve estetik yeterlik alanında, güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahip olma, sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde uygulama ve öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate almada, bir sanat uğraşısı olan sınıf öğretmenlerinin bir sanat uğraşısı olmayan öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alan yeterlilikleri açısından kendilerini algılama düzeylerine ilişkin görüşlerinin “cinsiyet” değişkenine ait bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre Estetik Alanla İlgili Bilgi Sahibi Olma, Uygulama ve Estetik Bakmaya İlişkin Öğretmen Yeterlik Algılarına Ait t Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	Levene Testi		sd	t	p
					F	p			
Bilgi Sahibi Olma	Kadın	226	3.46	.72	.180	.672	477	2.638*	.009
	Erkek	253	3.28	.73					
Uygulama Yapma	Kadın	226	2.76	.81	.033	.856	477	2.475*	.014
	Erkek	253	2.57	.80					
Estetik Bakma	Kadın	226	3.41	.83	.244	.621	477	3.433*	.001
	Erkek	253	3.14	.85					

Tablo 11'e göre, sınıf öğretmenlerinin estetik alanla ilgili yeterlik algılarının cinsiyet değişkenine göre bağımsız gruplar t testi sonuçları incelendiğinde, öğretmenlerin bilgiye sahip olma [$t_{(477)}=2.638$; $p=0.009$], kullanma [$t_{(477)}=2.475$; $p=0.014$] ve estetik bakma [$t_{(477)}=3.433$; $p=0.001$] yeterlik alanları ile ilgili görüşleri arasındaki kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Buna göre, güzel sanatlarla ilgili bilgilere sahip olmada, bayan öğretmenler kendilerini "yeterli" ($\bar{X}=3.46$) görürken, erkek öğretmenler "kısmen yeterli" ($\bar{X}=3.28$) görmektedir. Sanat ve estetik alanla ilgi uygulama yapmada kadın öğretmenler kendilerini "kısmen yeterli" ($\bar{X}=2.76$) görürken, erkek öğretmenler "yetersiz" ($\bar{X}=2.57$) görmektedirler. Öğrenme sürecinde estetik bakış açısını dikkate almada ise kadın öğretmenler kendilerini "yeterli" ($\bar{X}=3.41$) görürken, erkek öğretmenler "kısmen yeterli" ($\bar{X}=3.14$) görmektedirler.

Bu bulguya göre, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alan yeterliklerinin cinsiyete göre değiştiği; estetik alanla ilgili bilgi sahibi olma, uygulama ve estetik bakmaya ilişkin olarak, kadın sınıf öğretmenlerinin erkek öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli algıladıkları söylenebilir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alanıyla ilgili yeterlik algılarının ne düzeyde olduğu ve bu algılarının cinsiyet, sanat sergisi gezme ve sanatla uğraşma değişkenlerine göre değişip değişmediğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yapılan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin, sanat ve estetik özel yeterlik alanının, güzel sanatlarla ilgili genel bilgiye sahip olma ($\bar{X}=3.36$), sanat etkinliklerini öğrenme sürecinde kullanma ($\bar{X}=2.66$) ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alma ($\bar{X}=3.27$) boyutlarında kendilerini "kısmen yeterli" gördükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgudan hareketle, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alanla ilgili yeterlik algılarının çok yüksek olmadığı sonucuna varılabilir.

Araştırma bulguları, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alanda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmediklerini göstermektedir. Bulgulardan hareketle, Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alanda kendilerini orta düzeyde yeterli görme nedeninin daha önce bu yönde hizmet öncesinde akademik bir eğitim almamalarından ve herhangi bir sanat alanıyla yakın ilgilerinin olmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Buna ek olarak, sınıf öğretmenlerinin sanat alanında bilgi sahip olma, sanatsal etkinlikleri öğrenme sürecinde kullanma ve öğrenme-öğretme etkinliklerinde estetik bakış açısını dikkate alma alanında bir özgüven eksiklerinin olduğu ve yeterli performans düzeyinde olmadıkları sonucuna varılabilir.

Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alan yeterlikleri ile ilgili yapılan diğer araştırmalardan elde bulgular, bu araştırmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir (Demiral, Baydar ve Gönen, 2010; Avcı vd., 2012; Kösterelioğlu vd., 2014). Örneğin, Kösterelioğlu vd. (2014)'nin sınıf öğretmeni adaylarının hizmet öncesi lisans eğitimlerinin sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerini kazandırma düzeyini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, sanat ve estetik yeterlik alanında sınıf öğretmeni adaylarının güzel sanatlarla ilgili genel bilgilere sahip olma yeterliklerinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=2.76$, sanat etkinliklerini öğrenme sürecinde kullanma yeterliklerinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=2.75$ ve öğrenme ve öğretme ortamlarını düzenlerken estetik bakış açısını dikkate alma yeterliklerinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=3.14$ olarak tespit etmişler ve bu bulguyu "orta düzeyde yeterli" olarak nitelendirmişlerdir. Avcı vd. (2012), tarafından yapılan bir araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alan yeterliklerine sahip olma düzeylerinin aritmetik ortalaması $\bar{X}=2.56$ olarak bulunmuştur. Bir diğer araştırmada, Demiral vd. (2010), sınıf öğretmeni adaylarına göre sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alan yeterliklerini aritmetik ortalamasını $\bar{X}=3.17$ olarak tespit etmişlerdir (Hacıömeroğlu vd., 2011; Kahramanoğlu vd., 2013).

Bu araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alanıyla ilgili yeterlik algılarının, bir sanat alanıyla uğraşma durumlarına göre anlamlı bir şekilde değiştiği görülmüştür. Buna göre, estetik alanla ilgili bilgiye sahip olma, sanat etkinliklerini öğrenme sürecinde uygulama ve estetik bakış açısını dikkate alma alanlarında, bir sanat alanı uğraşısı olan sınıf öğretmenlerinin kendilerini herhangi bir sanat alanıyla uğraşmayan

öğretmenlere göre daha yeterli gördüklerini göstermektedir. Bu bulgudan hareketle, sınıf öğretmenlerinin sanat sergilerine gösterdikleri ilginin sanat ve estetik alanda kendilerini daha yeterli algılamaları üzerinde olumlu yönde bir etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Nitekim araştırmacılar, sanat insana estetik haz verir, estetik duyarlık kazandırdığını (Mercin, Alakuş, 2007). Bilimle uğraşan, eğitim alan veya meslek sahibi olan herkesin aynı zamanda bir sanat dalıyla uğraşması kişinin aklen ve ruhen dengeli bir birey olmasına katkı sağlayacağını (Özkeçeci, 2009) ileri sürmüşlerdir. Son yıllarda, öğretme işi sanatsal yönü olan bir iş olarak görülmektedir (Senemoğlu, 2001; Yılmaz, 2004). Öğretmenlerin sanatçı bir kişiliğe sahip olmaları, estetik anlayışlarını geliştirir ve çalışmalarına nitelik kazandırır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar bu ifadeleri destekler niteliktedir.

Araştırma bulguları, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alanla ilgili yeterlik algılarının, cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde değiştiğini göstermektedir. Bulgular, estetik alanla ilgili bilgiye sahip olma, sanat etkinliklerini öğrenme sürecinde uygulama ve estetik bakış açısını dikkate alma alanlarında, kadın sınıf öğretmenlerinin erkek sınıf öğretmenlerine göre kendilerini daha yeterli algıladıklarını göstermektedir. Kadınların doğuştan yaratıcı özelliklere sahip oldukları (Gülaçtı, 2012), erkeklerden daha fazla estetik kaygılara ve güzelliğe değer verdikleri (Tarhan, 2011) ifade edilmektedir. Kadın sınıf öğretmenlerinin erkek sınıf öğretmenlere oranla kendilerini sanat ve estetik alanda daha yeterli algılamalarının nedeni, kadınların bir işi yapmada güzel ve estetik olmasına daha çok önem vermelerinden kaynaklanabilir. Ancak, alan yazında, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alandaki yeterlik algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde değişmediğini gösteren araştırmalar da mevcuttur (Demiral vd., 2010; Avcı, 2012; Hacıömeroğlu vd., 2011; Kahramanoğlu vd., 2013). Sözü edilen araştırmalardaki bulgular, bu araştırmada elde edilen bulguları desteklemektedir.

Araştırmanın bulguları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik özel alanında kendilerini orta düzeyde yeterli gördükleri, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla sanat ve estetik alanında kendilerini daha yeterli algıladıkları, sanat sergilerine daha çok ilgi gösteren öğretmenlerin, sanat ve estetik özel alanında kendilerini daha yeterli bulduklarını göstermektedir. Bu bulgulardan hareketle, bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sanata olan ilgilerinin sanat ve estetik alanındaki yeterlik algılarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

5. ÖNERİLER

Bu araştırmada ulaşılan bulgulardan hareketle aşağıda yer alan önerilerde bulunulmuştur.

- ◆ Yeni mezun olacak sınıf öğretmenlerinin, sanat ve estetik özel alanında istenilen düzeyde yeterlik kazanabilmeleri için sınıf öğretmeni yetiştirme programları içine sanat ve estetik alanla ilgili konular eklenmesi veya seçmeli dersler konulması sağlanabilir.
- ◆ Sınıf öğretmenlerinin öğretim tasarımında sanat ve estetik yönü dikkate alıp almadıkları okul müdürleri ve müfettişlerce yapılan denetim faaliyetlerinde dikkate alınabilir.
- ◆ Sınıf öğretmenlerinin sanata ilgi duymalarının sağlanabilmesi için, sanat sergilerini gezmeleri ve öğrencilerine sanat sergilerini gezdirmeleri okul yöneticileri tarafından teşvik edilebilir.
- ◆ Sınıf öğretmenlerine yönelik çeşitli sanat kursları açılarak bu kurslara gitmeleri yönünde imkân sağlanabilir.
- ◆ Sınıf öğretmenlerinin herhangi bir sanat alanında gösterdikleri başarılar, okul yönetimi tarafından öğretmenlerin performans göstergesi olarak kabul edilebilir.
- ◆ Görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri, sanat ve estetik alanında yeterlilik kazanmaları bakımından hizmet-içi eğitime tabi tutulabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2010). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi
- Avcı, C. (2012). "Sınıf Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Görüşleri" (Kilis İli Örneği). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012 Güz (5/3)

- Balcı, A. (1997). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi
- Büyükoztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demiral, H., Baydar, F. & Gönen, İ. (2010). “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlilikleri Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri”, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Elazığ
- Demirtaş, H., Cömert, M. & Özer, N. (2011). “Öğretmen Adaylarının Öz yeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine ilişkin Tutumları”, *Eğitim ve Bilim*, C. 36, S. 159, s. 96-111.
- Gözütok, F. D., Akgün, Ö. E., & Karacaoğlu, Ö. C. (2005). “İlköğretim programlarının öğretmen yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi”. *Eğitimde Yansımalar: VIII*, 17-40.
- Gülaçtı, N. (2012). “Sanatsal Bir Objeye Olarak Kadın ve Bazı Toplumlarda Kadına Bakış.” *İdil Dergisi*, 1(2).
- Hacıömeroğlu, G. & Çavuş, Ş. (2011). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Uygulama Öğretmenleri Hakkındaki Özel Alan Yeterlilikleri Algısı”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 15, S. 8, s.473-486.
- Kahramanoğlu, R. & Ay, Y. (2013). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlilik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından Analizi.” *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 2 (2), 285-301
- Karagözoğlu, G. (2009). “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarına Genel Bir Bakış.” Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Çıkması Ulusal Sempozyumu. 12-13 Kasım 2009. Ankara: Başkent Üniversitesi
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara
- Karslı M. D. & Güven, S. (2011). *Öğretmen Yetiştirme Politikaları. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme*. Editör: Songül Aynal Kilimci Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Kavcar, C. (1999). Nitelikli “Öğretmen Sorunu. *Eğitimde Yansımalar*” V-21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu. 25-27 Kasım 1999. Ankara
- Kaya, Y. K. (2009). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*. Ankara: Pegem Akademi
- Kösterelioğlu, İ., Demir, F., Özgürler, S., Ayra, M., Karaman, H. & Karadağ, R. (2014). “[Sınıf Öğretmeni Adaylarının Lisans Eğitimlerinin Özel Alan Yeterliliklerini Kazandırmasına Yönelik Görüşleri.](#)” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Sayı: 31
- Kuran, K. (2002). “Öğretmenlik Mesleği (Niteliği ve Özellikleri). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Editör: Adil Türkoğlu. Ankara: Mikro Yayınları
- MEB. (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu* (4 ve 5. Sınıflar). TTKB, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB. (2007). *İlköğretim Müzik (1-8 Sınıflar) Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB. (2008). *Öğretmen Yeterlilikleri. Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlilikleri*. Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü
- MEB. (2009). *İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2013). *İlkokul ve Ortaokul Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Mercin, L. & Alakuş, A.O. (2007). “Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği.” *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 9, 14-20
- Oğuzkan, F. (1981). *Türkiye’de Orta Öğretim ve Sorunları*. Ankara: Hisar Vakfı
- Özdemir, S. & Yalın, H. İ. (1998). *Her Yönüyle Öğretmenlik Mesleği*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özkeçeci, İ. (2009) *Eğitime Sanatın Katkıları ve Yansımaları*. In: 1st International Symposium on Sustainable Development, June 9-10, 2009, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.
- Seferoğlu, S. S. (2009). “Yeterlilikler, Standartla ve Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmeler Işığında Öğretmenlerin Sürekli Mesleki Eğitimi.” Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Çıkması Ulusal Sempozyumu. 12-13 Kasım 2009. Ankara: Başkent Üniversitesi. SS 204-217
- Seferoğlu S. S. (2004). “Öğretmen Yeterlilikleri ve Mesleki Gelişim.” *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Senemoğlu, N. (2001). "Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmen Yeterlilikleri." *Eğitimde Yansımalar: 2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi*. Öğretmen Hüseyin Hüsnü TEKİŞİK, Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı, Ankara, 11-13 Ocak.
- Sünbül A. M. (2001). “Bir Meslek Olarak Öğretmenlik.” *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (Editörler: Özcan Demirel, Zeki Kaya). Ankara: PegemA Yayıncılık. ss. 223-254
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlilik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Şişman, M. (2009). “Öğretmen Yeterlilikleri: Modern Bir Söylem ve Retorik.” *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Aralık 2009. Özel Sayı/ Cilt. 10, Sayı. 3, ss. 63-82
- Tarhan, N. (2011). *Kadın Psikolojisi*. İstanbul: Nesil Yayınları
- TDK (2014). Türkçe Sözlük. <http://tdk.gov.tr/index>. [Erişim: 10.10.2015]
- TED (2009). *Öğretmen Yeterlilikleri Özet Rapor*. Ankara: Türk Eğitim Derneği
- Topdemir, H. G. (2008). *Felsefe*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Şimşek, H. & Yıldırım, H. A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılman, M. (2006). *Türkiye’de Öğretmen Eğitiminin Temelleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yılmaz, A. G. K. (2004). Sanatsal denetim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38(38), 292-311.

Citation Information

Akyıldız, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin sanat ve estetik alanla ilgili yeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 71-82